

Smlouva o dílo a trestný čin podvodu

Spáchání trestného činu podvodu je možné, pokud osoba, jednající jako zhotovitel v rámci provedení díla úmyslně dodá v rozporu s povinnostmi, vyplývajícími ze smlouvy, jako součást předmětu díla nefunkční věc a přijme....

Spáchání trestného činu podvodu je možné, pokud osoba, jednající jako zhotovitel v rámci provedení díla úmyslně dodá v rozporu s povinnostmi, vyplývajícími ze smlouvy, jako součást předmětu díla nefunkční věc a přijme peněžní plnění odpovídající bezvadnému dílu. Trestný čin je pak dokonán, jestliže pachatel zahrne tuto věc do předání předmětu díla objednateli podle § 554 odst. 1 obch. zák. a přitom předstírá, že dílo je bezvadné, resp. vadu díla zatají. Jestliže pachatel zahrne nefunkční věc do zhotovovaného díla, aniž dojde k předání předmětu díla objednateli, může jít podle okolností jen o nedokonanou formu trestného činu, tj. o přípravu (§ 7 odst. 1 tr. zák.) nebo o pokus (§ 8 odst. 1 tr. zák.) v závislosti na tom, nakolik se posuzované jednání přiblížilo dokonání trestného činu, avšak vždy jen za předpokladu, že jednání pachatele směřovalo k tomu, aby nakonec objednateli předal předmět díla zahrnující vadnou věc jako jeho součást.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Tdo 89/2003, ze dne 6.2.2003)

Nejvyšší soud projednal v neveřejném zasedání dovolání obviněného Ing. M. M., proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. 9. 2002, sp. zn. 10 To 238/2002, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou pod sp. zn. 10 T 101/2001 a rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. 9. 2002, sp. zn. 10 To 238/2002, a rozsudek Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 10. 4. 2002, sp. zn. 10 T 101/2001, zrušují, podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Okresnímu soudu v Rychnově nad Kněžnou příkazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 10. 4. 2002, sp. zn. 10 T 101/2001, byl obviněný Ing. M. M. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. ve znění účinném od 1. 1. 2002 a odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody na pět měsíců se zkušební dobou jednoho roku.

Podle zjištění Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou se obviněný dopustil trestného činu tím, že ve druhé polovině roku 1998 uzavřel za obchodní společnost J. P., s. r. o., R., s objednatelem obchodní společností R. R., s. r. o., S., smlouvu o dílo na plynofikaci domu objednatele včetně dodávky plynového kotle zn. Junkers ZR 24-3 KE za částku 25.990,-Kč, avšak místo zcela nového funkčního kotle dodal plynový kotel, který již byl použitý, nefunkční a neodborně poskládaný z různých dílů, což mu bylo bezpečně známo, a tímto jednáním způsobil obchodní společnosti R. R., s.

r. o., S., škodu ve výši 12.185,40 Kč, přičemž teprve po zahájení trestního stíhání vadný kotel vyměnil.

Proti rozsudku Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou podal obviněný odvolání, které bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto jako nedůvodné usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. 9. 2002, sp. zn. 10 To 238/2002.

Obviněný Ing. M. M. podal prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové. Dovolání podal v rozsahu odpovídajícím rozhodnutí o vině a v důsledku toho i rozhodnutí o trestu. Uplatnil dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. ve spojení s dovolacím důvodem uvedeným v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Namítl, že Krajský soud v Hradci Králové nesprávně zamítl jeho odvolání a že právní posouzení skutku rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou je vadné. Z obsahu celého dovolání jsou ve vztahu k deklarovaným dovolacím důvodům relevantní jen ty námitky, které se týkají právního posouzení skutku zjištěného soudem, a nikoli námitky směřující proti skutkovým zjištěním, proti hodnocení důkazů a proti postupu soudu při dokazování. Pokud jde o relevantní námitky, poukázal obviněný na to, k jeho jednání došlo v rámci obchodněprávního vztahu založeného smlouvou o dílo, že toto jednání spadalo do stadia před splněním jeho závazku z této smlouvy, že v tomto stadiu jeho jednání nemohlo naplnit zákonné znaky trestného činu, že před ukončením dodavatelsko-odběratelského vztahu, tj. před předáním řádně provedeného díla, nemohla vzniknout trestní odpovědnost, že soudy chybně vyložily ustanovení obchodního zákoníku upravující smlouvu o dílo v otázce splnění závazku, neboť nesprávně vycházely z ustanovení § 542 odst. 1 obch. zák., a že pokud by braly v úvahu ustanovení § 324 odst. 1, § 554 odst. 1 obch. zák., musely by dojít k závěru, že nejde o trestný čin, ale jen obchodněprávní vztah. V závěru dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí obou soudů a aby ho zprostil obžaloby.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadené usnesení i předcházející řízení a shledal, že dovolání je důvodné.

Pro posouzení skutku zjištěného Okresním soudem v Rychnově nad Kněžnou je významné především to, že nijak nebyla zpochybněna smlouva o dílo v tom smyslu, že by její podpis obviněným byl z jeho strany pouhou záminkou k tomu, aby od obchodní společnosti R. R., s. r. o., vylákal peníze s předem pojatým úmyslem neposkytnout této společnosti ekvivalentní plnění. O takovou formu podvodného jednání v posuzovaném případě vzhledem ke skutkovým zjištěním Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou nešlo.

Za tohoto stavu bylo nezbytné, aby soudy vzaly v úvahu ustanovení § 536 odst. 1 a násl. obch. zák., která upravují smlouvu o dílo mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti. Podle § 536 odst. 1 obch. zák. smlouvou o dílo se zavazuje zhotovitel k provedení určitého díla a objednatel se zavazuje k zaplacení ceny za jeho provedení. Podle § 536 odst. 2 obch. zák. dílem se rozumí zhotovení určité věci, pokud nespadá pod kupní smlouvu, montáž určité věci, její údržba, provedení dohodnuté opravy nebo úpravy určité věci nebo hmotně zachycený výsledek jiné činnosti.

Základním pochybením obou soudů je to, že si neujasnily, o kterou formu díla ve smyslu § 536 odst. 2 obch. zák. šlo. V posuzovaném případě se smlouvou o dílo zhotovitel zavázal k provedení plynofikace

domu, v němž měl objednatel sídlo. Plynofikací domu je třeba rozumět souhrn takových opatření, jejichž podstatou je instalace plynových spotřebičů a zařízení pro přívod plynu k nim včetně jejich připojení na síť provozovanou dodavatelem plynu. Ve smlouvě o dílo byl její předmět vymezen jako plynofikace domu mimo jiné včetně dodání dvou plynových kotlů. Dodání kotlů nebylo nějakým samostatným předmětem smlouvy, ale bylo součástí plynofikace domu jako souhrnu širšího okruhu opatření ve stavu domu.

Z této charakteristiky díla, které bylo předmětem smlouvy, je zřejmé, že nešlo o zhotovení věci, montáž věci či její údržbu ani o provedení opravy věci. Z těch forem díla, které jsou upraveny v ustanovení § 536 odst. 2 obch. zák., se evidentně jednalo o úpravu věci. Plynofikace domu jako předmět smlouvy o dílo tedy měla povahu úpravy stavby, o které se citované ustanovení zmiňuje v té souvislosti, že se vždy rozumí dílem.

Soudy považovaly jednání obviněného za dokonáný trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. v návaznosti na to, že na splnění závazku zhotovitele aplikovaly ustanovení § 542 odst. 1 obch. zák. Podle tohoto ustanovení jestliže zhotovitel zhotovuje věc u objednatele, na jeho pozemku nebo na pozemku, který objednatel opatřil, objednatel nese nebezpečí škody na zhotovované věci a je jejím vlastníkem, jestliže smlouva nestanoví něco jiného. Z tohoto ustanovení soudy totiž dovozovaly, že objednatel se stal vlastníkem vadného kotle v okamžiku jeho dodání ve smyslu jeho umístění v domě. Přitom přehlédly, že citované ustanovení se týká pouze případů, kdy jde o tu formu díla, která spočívá ve zhotovení věci, a nikoli případů, kdy jde o jiné formy díla uvedené v § 536 odst. 2 obch. zák. Jestliže plynofikace domu byla dílem, které mělo formu úpravy věci (stavby) a nikoli formu zhotovení věci, je zřejmé, že aplikace ustanovení § 542 odst. 1 obch. zák. neměla místa.

Bylo proto třeba, aby soudy vycházely z ustanovení § 554 odst. 1 obch. zák., podle něhož zhotovitel splní svou povinnost provést dílo jeho řádným ukončením a předáním předmětu díla objednateli v dohodnutém místě, jinak v místě stanoveném zákonem. Vezme-li se v úvahu, že dílem byla plynofikace domu a že tedy dílo mělo formu úpravy věci (stavby), je evidentní, že zhotovitel splnil svou povinnost provést dílo řádným ukončením plynofikace domu a předáním celého souhrnu, z něhož se plynofikace skládala, objednateli. K tomu ve skutečnosti došlo dne 6. 9. 2001, jak o tom svědčí předávací protokol. Vzhledem k tomu, že podle smlouvy mělo k předání díla dojít do 31. 10. 1998, tu bylo prodlení zhotovitele. V průběhu tohoto prodlení objednatel mimo jiné vyzval dne 21. 6. 2000 písemně zhotovitele k předání díla. Je skutečností, že objednatel ve stadiu před ukončením a předáním předmětu díla zjistil nefunkčnost jednoho kotle a jeho vadný stav. To však je třeba hodnotit jako činnost objednatele podle § 550 odst. 1 obch. zák., podle něhož objednatel je oprávněn kontrolovat provádění díla, a zjistí-li, že zhotovitel provádí dílo v rozporu se svými povinnostmi, je oprávněn dožadovat se toho, aby zhotovitel odstranil vady vzniklé vadným prováděním a dílo prováděl řádným způsobem. Citované ustanovení dále stanoví, že za určitých podmínek je objednatel oprávněn odstoupit od smlouvy. Po bezvýsledných urgencích učinil objednatel trestní oznámení na obviněného, jemuž z tohoto podnětu bylo sděleno obvinění dne 13. 5. 2001, a teprve poté následovalo řádné ukončení a předání díla podle § 554 odst. 1 obch. zák.

Popsaný průběh obchodněprávního vztahu založeného smlouvou o dílo souvisí s tím, že tato smlouva nebyla nijak zpochybněna, a to nejen obchodní společností, která vystupovala jako objednatel, ale ani soudy, které ve věci rozhodovaly. Za této situace vyvstává otázka, zda a za jakých podmínek přichází v úvahu, aby se osoba jednající jako zhotovitel dopustila trestného činu podvodu, pokud v rámci provedení díla, jímž je úprava věci (stavby), úmyslně dodá v rozporu s povinnostmi vyplývajícími ze

smlouvy jako součást předmětu díla nefunkční věc a přijme peněžní plnění odpovídající bezvadnému dílu. Spáchání trestného činu v takovém případě je možné, avšak trestný čin je dokonán, jestliže pachatel zahrne tuto věc do předání předmětu díla objednateli podle § 554 odst. 1 obch. zák. a přitom předstírá, že dílo je bezvadné, resp. vadu díla zatají. Jestliže pachatel zahrne nefunkční věc do zhotovovaného díla, aniž dojde k předání předmětu díla objednateli, může jít podle okolností jen o nedokonanou formu trestného činu, tj. o přípravu (§ 7 odst. 1 tr. zák.) nebo o pokus (§ 8 odst. 1 tr. zák.) v závislosti na tom, nakolik se posuzované jednání přiblížilo dokonání trestného činu, avšak vždy jen za předpokladu, že jednání pachatele směřovalo k tomu, aby nakonec objednateli předal předmět díla zahrnující vadnou věc jako jeho součást. Příprava je ale možná jen ve vztahu k zvlášť závažnému trestnému činu (§ 41 odst. 2 tr. zák.).

Výrok o vině obviněného Ing. M. M. je v rozporu s těmito zásadami vyplývajícími z toho, že trestněprávní posouzení věci musí korespondovat s tím, co pro posuzovaný vztah vyplývá z obchodního práva. Rozsudek Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ani napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové proto nemohou obstát. Nejvyšší soud si je vědom zjištění, že obviněný nechal objednatele zaplatit cenu díla předem a že k řádnému ukončení a předání předmětu díla přikročil až po zahájení trestního stíhání. Vycházel z toho, že samy soudy z těchto zjištění nevyvozovaly nic, co by zpochybnilo smlouvu o dílo jako takovou, resp. tu její část, v níž byla zakotvena povinnost zhotovitele ukončit dílo a předat jeho předmět objednateli, v tom smyslu, že by obviněný sledoval záměr dílo neukončit či jeho předmět nepředat objednateli postupem v intencích obchodního zákoníku. Pokud ani soudy smlouvu o dílo nijak nezpochybnily, bylo nutné celý vztah, který byl touto smlouvou založen, posuzovat od počátku do konce s přihlédnutím k příslušným ustanovením obchodního zákoníku. Jak již bylo vyloženo v předchozích částech tohoto usnesení Nejvyššího soudu, byl nesprávný výklad ustanovení obchodního zákoníku základem nesprávného právního posouzení skutku.

Dovolání obviněného je proto třeba přisvědčit v tom, že Krajský soud v Hradci Králové nesprávně zamítl jeho odvolání, ačkoli v řízení předcházejícím napadenému usnesení Krajského soudu v Hradci Králové (tj. rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou) došlo k nesprávnému právnímu posouzení skutku. V předcházejícím řízení tedy byl dán důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a napadeným usnesením byl naplněn důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.

Proto Nejvyšší soud zrušil jak napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, tak předcházející rozsudek Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou. Zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením usnesení a rozsudku pozbyla podkladu. Okresnímu soudu v Rychnově nad Kněžnou přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. V dalším řízení je tento soud vázán právním názorem, který Nejvyšší soud vyslovil v tomto usnesení (§ 265s odst. 1 tr. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [„Tvrzení proti tvrzení“ \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochranné opatření](#)
- [Právní styk s cizinou](#)
- [Právní styk s cizinou \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání do ciziny \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)